

1968-7/8

Maandschrift voor

BIJENTEELT

Versijnt maandelijks

Jaargang 70 - juli/augustus 1968

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

STICHTING NEDERLANDSE VRIJWILLIGERS

De Stichting Nederlandse Vrijwilligers, waarin samenwerken de Rijksoverheid en vrijwel alle particuliere organisaties voor vrijwillige hulpverlening, biedt Nederlanders tussen 21 en 35 jaar de gelegenheid gedurende 2 jaar te helpen bij de opbouw van landen in ontwikkeling. Behalve over vakkennis en ervaring dient de vrijwilliger te beschikken over verantwoordelijkheidsgevoel, initiatief en doorzettingsvermogen. Ook de bereidheid zich aan te passen aan de lokale omstandigheden is van groot belang. Aan de uitzending gaat een opleiding van circa drie maanden vooraf. Wij vragen voor:

Columbia

jonge mensen met ruime kennis van de BIJENTEELT

vakmensen tussen 21 en 35 jaar - bij voorkeur ongehuwd - met belangstelling voor deze vorm van hulpverlening, worden verzocht voor het verkrijgen van nadere inlichtingen de informatiestrook in te vullen en in een als brief gefrankeerde envelop te zenden aan: STICHTING NEDERLANDSE VRIJWILLIGERS, Muzenstraat 30, Den Haag (tel. 070 - 653395).

Ik verzoek u om nadere inlichtingen over financiële en sociale voorzieningen, opleiding en werkzaamheden van de vrijwilliger.

NAAM: GEB. DATUM:

ADRES: BEROEP:

WOONPLAATS: VAKOPL.:

TELEFOON: GEHUWD/ONGEH.:

Die Willem!

Ha die Willem . . .

En daar zit Willem dan — met het schaamrood op de kaken. Niet alleen heeft hij de belangen van de vereniging en van de imkerij in ernstige mate verwaarloosd — hij had in een ander jasje dan dat van Willem een groepsvergadering moeten houden en heeft dat niet gedaan, weshalve hij openlijk aan de schandpaal genageld is — maar bovendien ligt de Hr. Bakker uit het maartnummer Willem als een steen op de maag (figuurlijk gesproken dan).

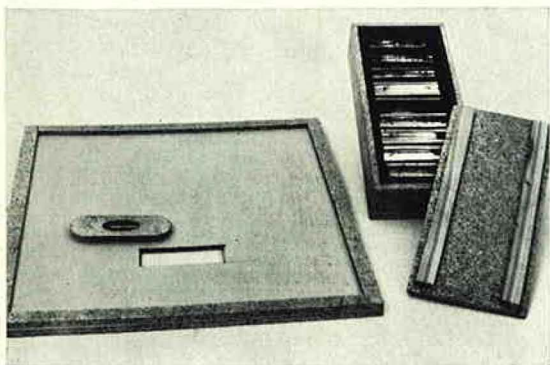
Hij vindt dat ons maandschrift lijdt aan het te veel betreden van jarenlang platgetreden paden.

(Desondanks wensen velen ieder jaar opnieuw een beginnersrubriek, wat Willem een onding vindt, want je bent met je raadgevingen dikwijls net iets te vroeg, of iets te laat en meestal niet aangepast aan de drachtomstandigheden van de beginner). Hoe het zij, Willem stond al enige tijd de pas te markeren — vroeger heette dat „pas op de plaats” — aan het begin van een reeds eerder door hem en anderen afgesloft en lichtelijk uitgesleten pad en nu durfde hij helemaal niet meer. Diverse klachten die Willem

bereikten zijn er de oorzaak van dat hij toch maar weer het oude spoor volgt en om nu maar van de woudloperij af te stappen, zou dit praatje evengoed als motto mee hebben kunnen krijgen „Een goede buur is beter dan een verre vriend” en nu snapt u natuurlijk wel waar ik heen wil, de overlast of vermeende overlast van onze bijen voor onze omgeving. Eigenlijk had dit artikel, nu dit jaar alles zo vroeg is (zie foto), al minstens een maand eerder geplaatst moeten worden, maar beter laat dan nooit. De directe aanleiding was een noodkreet uit één van onze mooie gelderse gemeenten, een plaats die, hoewel sterk gegroeid, toch nog als landelijk moet worden beschouwd en waar van oudsher, zoals in het hele oosten des lands, de imkerij veelvuldig werd beoefend en een bedrijfstak van betekenis was, zodat niet kan worden gezegd dat de bevolking niet met het „verschijnsel” bijenstal vertrouwd is. Thans wil men daar het bijenhouden, althans in de z.g. bebouwde kom gaan verbieden. En de grenzen van die bebouwde kommen zijn tegenwoordig zo ruim, dat er in kleine gemeenten daarbuiten dikwijls niet veel meer overblijft.

Als een gemeenteraad behoefte gaat voelen een dergelijke verordening in het leven te roepen is er uiteraard een oorzaak.

Het zal praktisch wel niet voorkomen, dat een gemeenteraad — en zeker niet als de raadsleden door de structuur van hun gemeente nog een sterke binding met het agrarische bedrijf hebben — uit eigen initiatief een dergelijk verbod gaat uitvaardigen. Naar de oorzaak hoeven wij niet lang te gissen. Dat zijn natuurlijk klachten over bijen. Wij imkers verliezen, geloof ik,

vooral als we al wat langer in het vak zitten, het besef hoe doodsbang de meeste mensen voor bijen zijn. Als wij in onze bijen rommelen op een minder geschikt moment, zodat er wat stekken vallen, schenken we daaraan nagenoeg geen aandacht onder het motto „wie daarover zanikt is een kniesoor“. En dat menen we dan ook nog een keer. Maar als een van de burens wordt gestoken heeft hij meestal voor zijn hele leven niet alleen een heilzaam ontzag maar ook een grondige afkeer van die beestjes, waarin wij zo geïnteresseerd zijn.

Bovendien kunnen velen en bepaald niet alleen degenen die uitsluitend lager onderwijs hebben kunnen genieten, geen verschil zien tussen een bij en een wesp en het is mij meer dan eens overkomen dat men vroeg „en die dikke brommende dingen, wat zijn dat dan?“ En daar sta je dan toch wel even van te kijken dat er mensen zijn die niet weten dat er ook nog hommels zijn.

Anderzijds moeten wij ons ook goed realiseren dat iemand die gevoelig is voor bijengif en voor de eerste maal wordt gestoken en dan liefst ook nog op een plaats waar het lekker aankomt, daar drie of vier dagen doodziek van kan zijn en dan zal hij heel wat moeten opbrengen om de liefhebberij van zijn buurman nog met een welwillend oog te kunnen bezien. Het ligt meer voor de hand, dat hij de burens afgaat om hen te bewegen een door hem opgesteld verzoek om het houden van bijen te verbieden, mede te

ondertekenen, waartoe zij gauw bereid zijn, want dan zijn zij van het gezeur af. De brief — met toelichting en onkostennota — gaat naar het gemeentebestuur en dan is de boot aan.

Als de imkers het bijtijds in de gaten hebben komen ze natuurlijk in verweer met de bekende argumenten, die ik hier niet behoef te herhalen, het hoofdbestuur wordt in de arm genomen, de rijksbijenteeltconsulent wordt er bij gehaald, maar het is ten slotte de meerderheid van de gemeenteraad die de beslissing neemt en dat is een politiek orgaan en in de politiek spelen dikwijls nog heel andere argumenten een rol. Er zijn trouwens bij wat ik „de komkommerstrijd“ zou willen noemen ook wel gevallen geweest, dat het verbod er al was voordat de imkers er lucht van kregen, dat het in de maak was.

Alvorens over te gaan tot een beschouwing, wat we kunnen doen om het onheil zo veel mogelijk te voorkomen, zou ik enkele punten willen formuleren, die u eigenlijk net zo goed kent als ik, maar die ik nog even duidelijk wil stellen:

1. De meeste mensen weten niets van bijen.
2. Zij zien geen verschil tussen bijen en wespen en noemen alles of bijen of wespen (soms wepsen).
3. Imkers vinden zij rare kerels die met levensgevaarlijke beesten omgaan (Die vent houdt bijen ! ! !)

4. Zij zijn er van nature bang voor of hebben een afkeer van alles wat vliegt, voor zover het geen vlinders zijn, waarvoor zij uit romantischer dagen een gevoelig plekje in hun hart hebben behouden.
5. Hun natuurlijke reactie op elk insect, dat in hun buurt komt is „doodslaan“.

Natuurlijk kunnen we daarover de schouders ophalen of medelijdend lachen, maar het is een gegeven waarmee we steeds meer rekening hebben te houden. Als we als individueel imker nog „goed zitten“ en we horen van moeilijkheden elders zijn wij nog veel te veel geneigd dat als „brand buiten onze wijk“ te beschouwen.

Precies hetzelfde doen we ten aanzien van de maatregelen met betrekking tot de ziektebestrijding. We moeten echter twee dingen niet uit het oog verliezen. Wat vandaag elders gebeurt, kan morgen bij ons gebeuren. En als er tengevolge van klachten over een imker een verbod komt, zijn alle plaatselijke imkers gedupeerd.

Naast „een goede buur is beter dan een verre vriend“ moeten we dus stellen „voorkomen is beter dan genezen“.

Als u die goede buur al heeft is het een koud kunstje hem ook als goede buur te behouden.

Het traditionele potje honing als er een zwerr in zijn tuin heeft gehangen en enige toegevendheid op andere punten, die niet direct met de

bijenhouderschap te maken hebben — ik denk aan heggen knippen, het uitwisselen van plantjes of pootgoed en dergelijke — doen wonderen.

Dat voorkomen van overlast blijkt steeds weer uit de praktijk een veel moeilijker zaak te zijn.

Juist als buurman in de tuin bezig is, moet er natuurlijk net een volk helemaal uit elkaar worden geplukt of gecontroleerd worden of de jonge moer al aan de leg is, wat dan meestal ook nog veel te vroeg wordt gedaan. Wat dat betreft kon met onderling overleg toch ook nog veel worden gedaan. De moeilijke punten zijn altijd weer: De reinigingsvlucht. Hoeft niet te zijn als de burens met dit verschijnsel vertrouwd zijn gemaakt en er even wordt gewaarschuwd.

Het zwermen. Kan goeddeels worden voorkomen. Bovendien zijn zwermende bijen niet lastig en als buurman een keer heeft gezien hoe een zwerm, uitgestort op een laken of iets dergelijks, eigener beweging een bijenkast binnenmarcheert, vindt hij het machtig. Het komt er op aan ze te interesseren in het voor een buitenstaander belangwekkende en wonderbaarlijke in het bijenleven.

Doppenbreken en controle. Ja, met dat doppenbreken is het verstandig even te waarschuwen en eenvoudig de dag te verdelen. Dat doppen uitbreken kan het best 's morgens gebeuren en de rest van de dag is het terrein dan weer vrij.

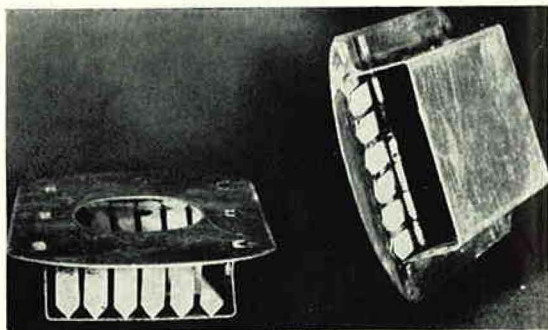
Honingoogsten. Ik hoop van harte dat u dikwijls honing kunt afnemen, maar ik geloof ook dat dit dikwijls de grootste bron van moeilijkheden is. Nog al te dikwijls gaat dit als volgt:

Een stoot rook in het vlieggat. Dekkleedjes er af. Een flinke stoot rook over de bijen. Raampje er uit en bijen afstoten, liefst terug in de honingkamer, zodat de kans groot is dat dezelfde bijen tienmaal worden afgeschud en voordat men aan de tweede kast begint is de hele stand in alle staten van opwinding. Als de imker, wat dikwijls voorkomt, heeft gewacht totdat de dracht geheel is uitgedoofd, zijn de bijen des duivels en dikwijls is de imker dan op het punt aangekomen, dat hij handschoenen aantrekt, iets wat hij eerder nog niet heeft gedaan. Wat de gevolgen zijn voor degene, die zich argeeloos in de buurt van de stand waagt, is duidelijk.

En toch kan dit honing afnemen volkomen geruisloos gebeuren. Als men zich maar de geringe kosten voor het aanschaffen van een paar bijenuitlaatjes wil getroosten en een paar uitlaatborden wil maken of kopen.

Het is eigenlijk beschamend zoveel imkers er zijn die niet weten hoe zo'n bijenuitlaat er uit ziet, laat staan dat zij weten hoe deze te gebruiken. Hierbij nog eens een foto van een uitlaatbord met uitlaat. De uitlaat werkt het snelste als het gat, waar deze inkomt te liggen, niet midden in het bord, maar dicht bij het vlieggat wordt gemaakt. Het doosje, dat u naast het bord ziet, is iets waar u zich op een vervelende winteravond mee kunt vermaken. Het is in de zijwanden voorzien van een zaagsnede en zodanig dat de uitlaten, als ze twee aan twee met de rug tegen elkaar worden gelegd, in deze zaagsnede kunnen worden geschoven en op deze wijze netjes en gebruiksklaar kunnen worden bewaard tot zij weer nodig zijn. Het afgebeelde doosje is gemaakt van een paar afvalstukjes spaanderplaat. U kijkt tegen de onderkant van het dekseltje aan.

De beide latjes zorgen er voor dat het dekseltje niet verschuift. Op de tweede foto ziet u de

eigenlijke uitlaat van korte afstand gefotografeerd. Daarbij treedt een niet te vermijden vertekening op, wat u terwille van de duidelijkheid maar voor lief moet nemen. Hetzelfde verschijnsel doet zich voor als u op te korte afstand een foto maakt van b.v. een liggende persoon. Deze krijgt dan abnormaal grote voeten.

Terug naar het uitlaatje. U ziet het gat, waardoor de bijen in de uitlaat komen en op de voorgrond ziet u de klepjes, die de bijen oplichten als ze er onder doorlopen en die daarna weer naar beneden kleppen, zodat ze niet terug kunnen. Door het gat van de uitlaat ziet u tevens de klepjes aan de andere zijde, op de rechter gekantelde uitlaat ziet u alle klepjes openliggen. Het op de foto afgebeelde uitlaatbord is gemaakt van hardboard met boven en onder een lijstje van spaanderplaat.

Ik had dit toevallig, maar u kunt elk ander materiaal nemen tot een stuk dik karton toe, als u maar door het oplijmen of opspijkeren van een lijstje zorgt voor bijenruimte. De toepassing is heel simpel. De dag voordat u de honing wilt afnemen legt u onder de honingkamer het uitlaatbord. Dit gaat het snelst met z'n tweeën.

Een man tilt de honingkamer op. De tweede blaast wat rook over de ramen, legt het bord, honingkamer laten zakken en klaar is kees. Alleen gaat het, als het bord netjes bij de hand wordt gelegd ook heel goed. Zelf plak ik de uitlaten altijd met een stukje plakband of leukoplast in het bord vast.

Als zich geen broed in de honingramen bevindt is de volgende dag, vooral als de nacht koud is geweest, de honingkamer praktisch vrij van bijen. Deze zijn gedurende de nacht allen naar het broednest getrokken. Zit er wel broed in de honingramen, dan zal een groot aantal bijen achterblijven. De bijen laten nu eenmaal het broed nooit in de steek. Het is natuurlijk verreweg het makkelijkste, als u voor elke kast een uitlaatbord hebt, maar het kan ook in gedeelten. Na het afnemen van de honingkamers de borden niet op de volken laten, want de bijen beginnen ogenblikkelijk de klepjes met propolis vast te zetten.

Uitlaten die met propolis zijn vastgekleefd reinigt u op de volgende wijze. De uitlaten even in de vrieskist, koelkast of koude kelder leggen om de propolis hard te laten worden. Dikke stukjes kan men er dan met een mesje zo af laten springen.

Daarna een dag in een bakje met een oplossing van Biotex of Omo (maar eens bij moeder in het aanrechtkastje kijken) afspoelen met koud water en ze zijn weer als nieuw. Geen soda gebruiken, dat tast het metaal aan. De uitlaatjes

boven in het doosje op de foto, die als u goed kijkt wat smaller zijn dan de anderen zijn al ongeveer twintig jaar in gebruik.

Tot slot nog een paar opmerkingen. Als u een beetje dicht op de burens zit, omring dan uw stand of stal met een heg van ongeveer twee meter hoogte. De heg van haagbeuk om mijn stand staat van voor de oorlog en doet het prima (maar het knippen is een pokkebaan.)

Bij het maken van propaganda moeten we ons niet alleen richten tot die kringen, waaruit we leden verwachten of een hogere afzet van honing, maar we moeten trachten een bredere belangstelling voor de bijen en het bijenleven in

het algemeen te wekken, ook al is daar direct geen voordeel van te verwachten.

In het afgelopen winterseizoen hield ik vier lezingen met dia's voor bejaarden en ik heb zelden een dankbaarder gehoor gehad.

Het is helaas een feit dat niet al onze leden het Groentje met die aandacht lezen, die het naar de mening van de redactie verdient. Het is daarom misschien goed als de afdelingsbesturen onderwerpen als in dit artikel behandeld ook eens op de afdelingsvergaderingen ter sprake brengen.

Ziezo, dat was het dan weer, met m'n excuses aan u, Heer Bakker. Willem.

VRAGENRUBRIEK

Zesramers overwinteren?

De heer P. S. te N. N. vraagt of het beter is een zesraams kunstzwerm te overwinteren en in het voorjaar te verenigen of is het beter dit verenigen reeds in het najaar te doen. Welke koningin kan men beter aanhouden, de oudere of de jongere?

Vele kleinere imkers overwinteren hun kunstzwermen met oude moer om een koningin op reserve te hebben als er iets misgaat. Vele grotere imkers echter overwinteren hun kunstzwermen niet, maar verenigen die reeds in het najaar met hun hoofdvolk.

Als u uw kunstzwermen niet behoeft aan te houden om te kunnen beschikken over reservekoninginnen kunt u beter de stelregel volgen: overwinter alleen maar sterke volken.

Als u koninginnen moet elimineren kunt u het beste de oudere opruimen, die dus meestal in uw kunstzwermen zitten. Maar als zo'n koningin nu juist bijzonder goed is en die van het hoofdvolk minder goed, dan is de keuze niet moeilijk. Maar we overwinteren natuurlijk geen oude koninginnen als te verwachten is dat ze wegens ouderdom het voorjaar niet meer zullen halen.

Doppen breken

Dezelfde vraagsteller wil weten, waarom we twaalf dagen na het maken van de kunstzwerm alle redcellen verwijderen in het moerloos gemaakte volk. We doen dat meestal op de dertiende dag. Bij het wegbreken van de redcellen lopen er dan meestal al een aantal jonge koninginnen uit en de kans is minder groot, dat de imker een verkeerde keus doet. Maar dit doppen breken doen we dan 's avonds, opdat gedurende de nacht door de bijen zelf beslist

wordt, welke koningin zal blijven. Doen we het overdag, dan gaat mogelijk een jonge moer met een zwerm de lucht in.

Op één dop zetten

Dezelfde vraagsteller vraagt of het niet mogelijk is het volk op één dop te zetten als men wegens tijdgebrek niet in de gelegenheid is de dertiende dag af te wachten. Ja, dat is mogelijk en het wordt ook vrij veel gedaan.

Het is dan de imker, die de overblijvende dop uitkiest. Het risico dat er geen koningin uit die dop komt of dat ze het een of ander gebrek heeft, is echter niet denkbeeldig. Als u een volk op één dop zet, zorg er dan vooral voor, dat u de bijen van dat raam niet afstoot. Door die stoot loopt u de kans, dat u zelf al leven en wélzijn van de zich daarin bevindende koningin bedreigt. Stoot u het raam niet af, dan loopt u kans dat er onder de bijen verborgen nog een dop blijft staan, tenzij u héél erg voorzichtig een bijenveger gebruikt. Met die veeger moogt u natuurlijk óók de betreffende dop niet beschadigen.

Ook voor het oogsten en opbergen van uw honing slaagt u bij ons voordeliger. Wij zijn ruim gesorteerd in slingers, potten en bussen. Ook potten met schroefdeksels kunnen wij u uit ruime voorraad leveren.

Vraagt onze zeer uitgebreide prijslijst even aan. Wij zenden u die gaarne gratis toe.

Tevens komen wij weer met een grote sortering bijenwoningen en imkersartikelen op de te houden bijenmarkten. Ook hier ontvangt u gratis bij ons het kleine **BIJENBOEK** van Jousstra bij afname vanaf f 50,— aan imkersartikelen.

BIJENSTAND

H. T. VAN DAM & ZOON, JUBBEGA (Fr.)

Telefoon 05165—382.

UIT DE JAAGKIEPS

Geneesmiddel.

In Rheinische van maart wordt het volgende middel tegen hoesten aanbevolen. Snijd een dikke ui in dunne schijven. Bedek de bodem van een glas daarmee, giet daarop een laagje honing, dan weer een laagje ui, weer honing en zo vervolgens. Dek het glas goed af. Zet het op een warme plaats. Na enige uren heeft zich een vloeistof gevormd, waarvan men iedere twee uren enige theelepels vol inneemt. Wie verkouden is, zal verbaasd staan over het oplossend vermogen van dit middel. Na een paar dagen moet men een nieuwe voorraad van dit geneesmiddel maken.

Hulde.

De redactie van de Fruitteelt plaatste in de vóór de fruitbloeï verschijnende nummers weer de bekende waarschuwingborden met onderschriften als: spuit uw medewerkers niet dood. Ir. Mommers publiceerde in het nummer van 6 april, dus óók op het juiste moment, in hetzelfde blad een artikel over bespuitingen en bijen, waarin hij verschillende spuitstoffen vermeldt, die ongevaarlijk zijn voor de bijen. Maar, zegt hij: als algemene stelregel moet worden aangenomen dat men nooit in open bloemen spuit. Een woord van hulde aan onze vrienden van de Fruitteelt is zeker op zijn plaats.

Kleine kneepjes.

In NWD mei vertelt Wilhelm Runte ons een paar van die kleinigheden, die we meestal alleen horen van oudere imkers, die gezegend zijn met een scherpe opmerkingsgave. Het zijn niet altijd de grote dingen, zegt hij, die ons succes waarborgen. Menigeen struikelt juist over kleinigheden.

Neem uw volken de onbebroede, in het voorjaar gebouwde raten af als de koningin er geen eitjes in legt. Deze onbebroede raten vormen voor menige (oude) koningin een onoverkomelijke hindernis. Daarom zijn er zelfs imkers, die deze onbebroede raten gebruiken om het leggen van de koningin te beperken. Berg deze raten op; zwermen en kunstzwermen zijn wat dit betreft niet zo kieskeurig.

Nieuwe kunstraat behoort naast het broednest, niet er middenin te worden gehangen. Het is

altijd fout om de laatste raat met broed door een raam met kunstraat van het broednest af te scheiden. Bij plotseling invallend slecht weer kan dit zelfs tot het aanzetten van koningin-cellen leiden. En natuurlijk tot het afkomen van een niet verwachte zwerm.

Een lichte neiging van uw volk tot zwermen is te genezen. Niet door kunstraat naast of in het broednest te hangen, maar uitgebouwde bebroede raten.

Slinger nooit onrijpe honing, het geeft alleen maar ergernis. De bijen brengen in twee op de broedkamer geplaatste honingkamers méér honing, dan wanneer we ze maar één honingkamer geven, maar ze bewerken hem niet zo goed. De Amerikanen met hun vijf of meer bovenbakken en enorme opbrengsten moeten door verwarming vocht aan hun honing onttrekken om hem geschikt te maken voor opslag. Wij kunnen alleen door kwaliteit de prijs van onze honing handhaven. Aldus Wilhelm Runte.

Dappere imker.

De Afrikaanse stad Zanbia zat zonder water. Door middel van een vlotter worden de reservoirs vol water gehouden; daalt de waterstand, dan worden automatisch de pompen in werking gesteld. Dit mechanisme bleek niet meer te werken en een monteur klom langzaam naar de schakelruimte omhoog om het geval te repareren en zeer snel klom hij weer naar beneden. Een groot en nogal onvriendelijk bijenvolk had zich namelijk in de schakelruimte gevestigd en zijn raten om het mechanisme heengebouwd. Vandaar dat de vlotter niet meer werkte.

Een imker nam het werk over. Hij had zich steekvrij ingepakt, maar toen hij in de schakelruimte kwam, had hij al een aantal bijen in de binnenkant van zijn kap. Hij blies rook in de schakelkast, maar deze bijen wisten niets van bijenteelt af en ze werden hoe langer hoe nijziger. De imker vond het niet meer zo erg, dat 20.000 mensen zonder water zaten dan een uur geleden. Zijn vrouw plukte meer dan honderd angels uit zijn lichaam. Maar, toen om half zeven de duisternis viel, klom hij weer naar boven. De schakelkamer was nog snikheet. Hij stak een rubberslang door een opening en draaide de gaskraan open. Langzaam stierf het gegons van de bijen weg. In de schakelkast vond hij de grootste ratenmassa, die hij ooit gezien had. Hij krabde de raten van het vlottermechanisme en de daarmee verbonden kabels af en meteen begonnen de pompen weer te werken. Dit vertelt R. H. Brown in New Zealand Beekeeper van februari 1968.

Geestrijke oplossing.

In hetzelfde nummer schrijft Roger Welsh dat de oude Engelse en Scandinavische imkers een

moeilijk probleem hadden op te lossen. Ze hadden geen kasten met raampjes en geen slingers, zoals wij; ze schraapten de raten uit holle bomen. Met de honing wisten zij wel raad. Maar hun probleem was: wat doen we met de resterende, met honing besmeurde raten? Er zat teveel honing in om de was te kunnen gebruiken en er zat teveel was in om de honing te kunnen eten. De oplossing was: mede, de godendrank, die ze verkregen uit het water, waarmee ze de wasraten schoonspoelden. Welsh wijdt een beschouwing aan het maken van mede. Het belangrijkste bestanddeel van mede is geduld, zegt hij. Hoe langer je de verleiding kunt weerstaan om de flessen met het gele vocht te openen, hoe beter.

Sprookje.

In hetzelfde nummer vertelt redacteur L. W. Goss over de als een sprookje klinkende samenwerking tussen een Afrikaanse vogelsoort en de mens. Deze vogel is zo groot als een spreeuw, zijn dure naam is Indicator indicator en Goss noemt hem honeyguide, honinggids. Deze vogel houdt van bijenlarven, maar zijn snavel is te zacht om de raten te „ontzegelen”. Het enige wat hij kan doen is de nesten van de wilde bijen opzoeken en dan naar een medewerker uit te zien, die het werk voor hem doet. Door bepaalde geluiden en bewegingen te maken trekt hij de aandacht van de mens. Het is een ongeschreven wet dat de mens, die zich naar een bijennest laat leiden, de vogel ook werkelijk zijn aandeel in de buit geeft dat hem toekomt.

In 1955 schreef Herbert Friedmann een dik boek over deze vogel. Hij vindt het tragisch, dat de vogel tegenwoordig dikwijls tevergeefs de hulp van de mens inroept, nu de civilisatie in Afrika voortschrijdt en de bewoners van dat werelddeel meer geld verdienen waarvoor ze in de „vooruitgeschoven” winkels kunnen kopen wat ze nodig hebben. Gelukkig is er een das-achtig zoogdier ter groote van een kat en met lange krachtige klauwen, dat de bijennesten uithaalt en wiens huid zo dik is, dat steken hem niet deren. Deze das verstaat de melding van de vogel óók en laat zich daardoor naar de bijennesten leiden.

Duur leergeld.

Dr. A. Bittner wijst in Rheinische december op het gevaar van allerlei insectenbestrijdingsmiddelen voor bijen. Een imker had zijn voor de winter opgeborgen raten tegen wasmot beschermd door een onder de naam nexalotte in de handel aangeboden groene strook, die men in kleerkasten gebruikt, in zijn ratenkast te hangen. De wasmotten kregen in zijn raten geen kans, maar evenals de wasmotten is ook zijn

bijenstal door dit middel geheel te gronde gericht.

Para is voor de bijen ongevaarlijk, zegt Dr. Bittner, als men de raten lucht voordat men ze aan de bijen teruggeeft.

Misschien nemen onze Duitse zusterbladen wel het bericht over de „schoorsteenmethode” over, waarover in de laatste nummers van ons blad geschreven is en waarop wij gaarne de aandacht van onze imkers vestigen.

Honingklaverziekte.

In Amerika en Canada worden grote oppervlakten honingklaver gezaaid. Het gewas wordt gebruikt als veevoer. Meer dan een halve eeuw geleden ontdekte men echter reeds, dat de koeien bij gebruik van dit voer een bloedziekte konden krijgen, die honingklaverziekte werd genoemd. De ziekte wordt veroorzaakt door een in honingklaver voorkomende stof: dicumarol. Deze stof heeft invloed op het bloed van het rundvee, de bloedstollingstijd verandert en er komen inwendige bloedingen en bloedvergiftigingsverschijnselen voor. In Landbouwdocumentatie van 4 mei lezen we, dat thans een geneesmiddel is ontdekt. Het is een vitamine.

Honingklaver komt bij ons in het wild voor in een drietal soorten. De bijen vliegen er druk op. Als cultuurgewas heeft de honingklaver bij ons, voor zover we weten, geen ingang gevonden.

Veel steken, veel honing?

L. M. Thake schrijft in Scottish mei dat er verband bestaat tussen de stekerigheid en de productiviteit van onze volken. Maar, voegt hij daaraan toe: het is heel goed mogelijk dat de imker een volk, waarvan hij weet dat het niet zo erg vriendelijk is, zo weinig mogelijk „behandelt”. Hij is geneigd om in zo'n volk alleen maar in te grijpen als het beslist noodzakelijk is. Doordat zo'n volk vrijwel niet gestoord wordt, werkt het regelmatig door op geheel natuurlijke wijze. Thake vraagt zich af hoeveel honing ieder jaar verloren gaat door onnodige „behandeling” der volken.

Stekerigheid van een volk kan aangeboren zijn en dan kunnen we het maar het beste zo spoedig mogelijk een andere koningin geven.

Stekerigheid kan ook worden veroorzaakt door de imker. Er zijn b.v. bepaalde weersomstandigheden, waarbij ook het vriendelijkste volk een slecht humeur krijgt. Als de imker dat merkt, kan hij maar beter niet doorzetten wat hij van plan was, maar de voorgenomen ingreep uitstellen.

Hongerige bijen zijn stekerig en gaan gemakkelijk tot de aanval over. (Onze oude imkers zeggen dat deze bijen bij de storing door de imker zich niet vol voedsel kunnen zuigen, omdat dat er eenvoudig niet is, en dat dit de stekerigheid van hongerige bijen veroorzaakt.)

Ook moerloze volken gedragen zich dikwijls onvriendelijk, vooral als zo'n volk na enige tijd bestaat uit alleen maar oudere bijen.

Er zijn volken, waarvan een aantal bijen de imker pleegt te achtervolgen met een hoge zoemtoon. Ze vliegen op ongeveer dertig centimeter afstand en meestal vóór je gezicht. Soms blijven ze met dat onvriendelijk klinkende geluid de imker de hele tuin door achtervolgen. Als je naar zo'n bij slaat schiet die meteen toe en steekt. De koningin van zo'n volk kan je ook beter vervangen en in ieder geval doe je er goed aan zo'n volk het laatst te behandelen.

Voor de imkers, die hun bijen niet bij huis maar elders en zonder toezicht hebben staan geeft Thake de raad: plaats een steekduivel bij de ingang van de bijentuin.

Y.

Korte berichten

BIJEN- EN HONINGMARKT TE EPE OP WOENSDAG 7 AUGUSTUS 1968 OP „DE PLATVOET”.

De levendige handel in honing, imkersartikelen en bijen zal ook dit jaar weer plaats vinden op deze markt in Epe.

De opening zal plaats hebben om plm. 10.00 uur.

Gedurende de marktdag (gelijktijdig met de gewone markt) zal op gezette tijden via de geluidsinstallatie reclame worden gemaakt voor de honing. H. T. v. Dam uit Jubbega zal vertegenwoordigd zijn met zijn uitgebreide collectie imkersartikelen.

Voor volken zullen 6 prijzen worden uitgelooft. 3 prijzen voor het beste korfvolk en 3 prijzen voor het beste kastvolk.

1e prijs f 7,50, 2e prijs f 5,— en 3e prijs f 2,50.

Voor de grootste aanvoer van volken (min. 10 volken) een prijs van f 10,—.

De honing zal worden gekeurd volgens het systeem van de Nationale honingtentoonstelling, zodat iedere inzender een prijs kan behalen. Zij die een kraam wensen, dienen dit uiterlijk 5 augustus 1968 bij het sekretariaat: Gruttostraat 13, telefoon 2806 Epe te berichten.

Kraamuur wordt **niet** geheven, (uitgezonderd voor imkersartikelen) maar kramen zijn ook voor honing verplicht. Kleine tafeltjes e.d. worden niet toegestaan. Gaarne wordt u op aanvraag een keuringsreglement gezonden.

De Sekretaris :
W. Groenewold.

Bijenmarkt te Veenendaal op dinsdag 30 juli.

Op deze markt zal door het marktbestuur zuivere Nederlandse bijenhoning te koop worden aangeboden.

Andere aanvoer van honing is voor verkoop niet toegestaan.

Aanvang 9 uur op de parkeerplaats achter het postkantoor bij het O.C.B.-gebouw.

Poedersuiker en SNOEP

In het afgelopen najaar hebben we met twee leden eens geprobeerd en enkele honderden kilo's besteld van dit in het Groentje geadverteerde goedkope wintervoer.

Bij aankomst bleek dat poedersuiker en snoep in feite is: snoep en een heel klein deel poedersuiker, verontreinigd met wat men op een fabrieksvloer pleegt te vinden: sigarettenpeukjes, sinaasappelschillen, papier en een keer zelfs een grote dot poetskatoen met zoveel vet dat we een zak snoep maar liever hebben weggegooid dan het de immen voor te zetten.

Bij de prijs van 30 ct/kg kwamen de verzendkosten en verder f 4,50 doordat minder werd geleverd dan was besteld en in rekening werd gebracht. Bij reclame bleek dat onze brief hierover aan het afzendersadres onbestelbaar was . . .

Om de kleine harde snoepjes op te lossen was het wel nodig om vrij langdurig te koken onder voortdurend roeren om aanbranden te voorkomen. Daarbij ontstond een dikke laag schuim, die we er maar afschepten, op een vies bruine vloeistof die door de bijen goed werd opgenomen en volgens deskundigen 20% zetmeel, onverteerbaar voor de bijen, bevatte. Dit laatste hoorden we pas toen de 12 volken al opgevoerd waren enkel met snoepjeswater.

U begrijpt dat we met meer spanning dan anders de reinigingsvlucht afwachten. Gelukkig is dat wel meegevallen en zijn alle volken goed de winter doorgekomen behalve twee korven die we te laat in de herfst kregen om ze nog genoeg voer te geven.

Samenvattend: we moeten u beslist afraden om de bijen met deze snoepjes te voeren, zeker nu de suiker een stuk goedkoper is geworden.

Ter Apel

W. J. Platen - K. v. Deursen

Imkersdag

te DRACHTEN

op 7 september a.s.

Imkers van Nederland, wij hier in Drachten verwachten u. Er is plaats, er is ruimte, er valt te genieten.

Hier volgt dan het definitieve programma van de dag :

09.00 uur: De Lawei (onze concertzaal) met zijn vele zalen is geopend en tot 10.30 uur is er gelegenheid voor de bezoekers tot bezichtigen van de tentoonstelling „Litona II” waar de fûgelwacht Drachten (1000 leden) o.a. uitkomt met een groot diorama; de Kon. Mij. v. Plantkunde met een fuchsia-assortiment (40 soorten); de K.N.N.V. met een paddestoelenexpositie; de aquariumvereniging en de volièrevereniging stellen hun vissen en vogels ten toon en wij, imkers, houden er onze honingtentoonstelling.

10.15 uur: gaat de bel voor de samenkomst in de grote zaal, waar de begroeting door onze burgemeester of zijn vertegenwoordiger zal plaats hebben en onze verenigingsvoorzitter zijn rede kan houden (tijdens deze redevoeringen bestaat **geen** gelegenheid voor consumptie, dit is alleen mogelijk tijdens de bezichtiging van de tentoonstelling en dan in meerdere zalen).

11.30 uur: in de bussen, die ons door het moderne Drachten voeren. In elke bus is een voorman, die zorgt voor de explicatie. (Attentie: op elke bus staat de naam van de boot, die u door het Friese waterland zal rondvaren. Wie zich in de bus bevindt, neemt dus straks plaats op de boot, waarvan de naam op de bus prijkt: „Prinsenhof”, „Friesland”, „Brekken”, „Harmonie”). De bussen komen bij de Lawei terug om „eigen auto” bezitters de gelegenheid te geven met deze auto naar de „haven” te rijden, waar volop parkeergelegenheid is.

Zij, die zonder eigen auto kwamen, worden door de bussen naar de haven gebracht.

13.00 uur: afvaart van de boten voor een tocht langs Eernewoude en door het waterland tussen Grouw-Wartena-Eernewoude-Veenhoop. Aan boord worden de lunchpakketten uitgedeeld en is er gelegenheid op de bonnen thee of koffie te krijgen, terwijl bij de lunch een kop soep wordt geserveerd. Ook frisdranken zijn aan boord verkrijgbaar, echter geen bier of andere alcoholhoudende dranken. Ook aan boord wordt gezorgd voor explicatie.

17.00 uur: Terug in de haven. De sluiting van de dag geschiedt bij aankomst in het havenbekken, dus nog aan boord. Er zijn weer bussen, die de niet-auto-bezitters naar de Lawei brengen.

Bijzondere mededelingen: De deelnemerskosten zijn f 10,— per persoon; deelnemerskaarten te bestellen bij de Heer **G. Hiemstra, Moleneind W.Z. 58, Drachten.** Giro 811629. Na ontvangst van het verschuldigde wordt u de deelnemerskaart toegezonden. Gaarne opgave of u op eigen gelegenheid komt: per auto of bus (als vereniging) of met de busdiensten.

Drachten is te bereiken met busdiensten vanuit Leeuwarden (elk half uur), Heerenveen (elk uur, aansluitend op trein uit zuiden en noorden), Groningen en Assen (beide uurdiensten).

Op elke boot is voldoende gelegenheid om rustig in overdekte ruimte (serre) de tocht te volgen en de consumptie te genieten.

De secretaris,
D. Joustra,
Bruins Slotlaan 19b,
Drachten.

P.S. Opgave van deelname open tot 4 augustus, maar gaarne zo spoedig mogelijk.

21e Internationale Bijenteeltcongres

TE MARYLAND (V.S.) EN EEN DAARAAN VERBONDEN REIS LANGS
EEN AANTAL BIJENLABORATORIAIN CANADA EN DE VERENIGDE STATEN

door H. H. W. Velthuis (Lab. Vergelijkende Physiol., Rijks Universiteit te Utrecht)
J. Beetsma (Lab. Entomologie, Landbouwhogeschool te Wageningen)

ANDERE ONDERZOEKEN KUNSTMATIGE KWEK VAN LARVEN.

R. W. Shuel en M. V. Smith (Guelph, Canada) onderzoeken de differentiatie van vrouwelijke larve tot koningin of werkbij. In een thermostaat worden in kleine plastic dekseltjes, bedekt met een laagje paraffine, de larven opgekweekt.

Tweemaal per dag ontvangen de larven voedsel. Er zijn een aantal kwalitatieve verschillen ontdekt in het voedsel van de koninginnelarve en dat van de werkbijlarve. In ieder geval ontvangt de koninginnelarve meer suiker. Bij de kunstmatige kweek ontstaan nogal veel tussenvormen. Het is de vraag of dit in de natuur ook gebeurt. Volgens Shuel is de stand van de cel van belang voor de differentiatie. Voedsters, die een werkbijlarve voeden, komen in een horizontale, nauwe cel. De koninginnelarve groeit op in een verticale, wijde cel. De stand van de cel kan invloed hebben op de afgifte van voeding door de voedster. Verder werkt men op dit laboratorium aan de bepaling van eiwitten in de koningin-gelei, het voedsel voor de koninginnelarve.

N. M. Youssef (Utah State Univ.) kweekt verschillende bijensoorten in een couveuse. De eieren worden uit de eierstokken gehaald en dan tot het stadium van volwassen dier steriel gehouden. Youssef onderzoekt de hypopharyngeale klieren, die bij sommige koninginnen voorkomen.

Bij dit onderzoek vindt hij toch verschillende ontwikkelingstoestanden. Hypopharyngeale klieren aanwezig met afvoerend buisje en opening in de hypopharyngeale plaat. Alleen de klier kan ontbreken, maar bovendien ook het buisje. Mogelijk is dit een intermediair kenmerk, en heeft het feit, dat sommige koninginnen niet in een volk geaccepteerd worden, met deze kenmerken te maken.

Populatie-dynamica.

C. S. Jay (Winnipeg, Canada) volgt de ontwikkeling van de „package-bees” (Bijen, die als pakket geleverd worden). Uitgaande van 1 en 2 ponds-pakketten en drie startdata, zoekt Jay naar de beste ontwikkelingsmogelijkheden. Het

broednest wordt gemeten door middel van een doorzichtig plastic vel, dat op een raatzijde wordt gelegd. Op dit plastic wordt de omtrek van de broedstadia getekend.

Via een oppervlaktemeting worden de aantallen eitjes, larven en gesloten cellen bepaald. Tellingen vinden om de 12 dagen plaats, dit in verband met de ontwikkelingsduur van de onvolwassen stadia. Voor een nauwkeurige telling zal deze met verschillende tussenpozen moeten geschieden, omdat de gemiddelde duur van ontwikkeling in het seizoen waarschijnlijk varieert. Jay vindt, waarschijnlijk door het constante klimaat en de goede dracht, een regelmatige opgaande lijn in de broednestontwikkeling. De verhouding vliegbijen/thuisbijen wordt bepaald door het vergassen van het volk en het terugvangen van de vliegbijen.

Genetisch onderzoek.

H. H. Laidlaw (Davis, Californië) demonstreerde de verschillende oogkleur- en vleugelmutableten. Voor een deel zijn de mutanten homozygoot; indien dit al te nadelig is, worden ze heterozygoot gekweekt. Alle mutanten worden door middel van kunstmatige inseminatie in stand gehouden. Een van de oogmutanten (heterozygoot) is eyeless (dus zonder ogen); deze mist niet alleen het gezichtsvermogen, maar ook praktisch de gehele oogaanleg. Er zijn twee vleugelmutableten. Bij de kortvleugelige kan alleen de koningin niet vliegen, bij die met verkleinde vleugels kunnen zowel de koninginnen als de werkbijen en de darren vliegen. De mutanten met verkleinde vleugels (diminished-wing) vliegen met een duidelijk hoorbare hogere frequentie. Het kweekmateriaal, de koninginnen, wordt bewaard in pleegvolken. De koninginnen zijn in gazen kooitjes, in rijen van 13 stuks in normaal broedraam ondergebracht. Sommige moeren waren reeds vanaf mei op deze wijze opgeslagen. De werkbijen kunnen de koningin wel voeden, door het gaas, maar verder niet bereiken. De volgorde van de raten was als volgt: een raam met honing en stuifmeel, het raam met koninginnen, een raam met jonge larven enz. Het raam met jonge larven werd tweemaal per week vervangen.

Biochemisch onderzoek van de oogkleurstoffen

van de diverse mutanten werd uitgevoerd door een Duitse onderzoeker, J. Dustmann. De normale ontwikkeling tot de ommochromen gaat via tryptophaan-kynurine en hydroxy-kynurine. Kynurine en hydroxy kynurine zijn twee van de vele pterinen, die aanwezig zijn in het insecten-oog.

De serie allelen varieert van wit, chartreuse, rood en bruin naar de normale oogkleur. Het blijkt, dat in vele mutanten een enzym ontbreekt om de opbouw te vervolgen, zodat een ophoping van niet afgewerkte stoffen optreedt. In sommige gevallen kan de reactie ook zonder enzym verlopen, maar dan gaat het veel langzamer. Afwijkende oogkleuren zijn dan alleen bij de jonge dieren waar te nemen. Biochemisch is er later toch nog een onderscheid door verschoven concentratieverhoudingen. De verschillende voorstadia van de oogkleurstoffen kunnen worden gescheiden door middel van papierchromotografie. Op het papier kunnen dan de pterinen met behulp van ultraviolet licht worden bekeken. Behalve deze processen, die tot andere oogkleuren leiden, kunnen bij de mutanten ook de drie soorten kleurstofcellen verschillend gekleurd zijn. Onder het microscoop is dan te zien, dat de kleurstofcellen om het rhabdom, de omhullende cellen van een ommatidium en de cellen langs de cornea, afzonderlijk beïnvloed kunnen worden. Darren of werkbijen met te lichte ogen kunnen zich tijdens de vlucht niet oriënteren.

Verzamelen van bijengif.

Aan de Cornell University werd door de staf van Morse bijengif verzameld. Hiervoor gebruikt men een apparaat volgens Benton. Dit is een platte houten bak, die met evenwijdig lopende koperdraadjes is bespannen. Direct onder deze bedrading bevindt zich een houder voor een dunne plastic film. Zodra de bij twee draadjes aanraakt en een lichte elektrische schok krijgt, steekt hij zijn angel in de plastic film. De druppeltjes gif blijven aan de onderzijde van de film hangen en de bij kan de angel weer onbeschadigd terugtrekken. Afwisselend wordt 3 seconden stroom en 5 seconden rust gegeven. Een te sterke stroomstoot geeft te veel dode bijen, een te zwakke stroom een geringe gifopbrengst. Door dit gifmelken wordt niet alleen het behandelde volk agressief, maar alle volken uit de gehele stal. Dagenlang is de omgeving onveilig.

Nabeschouwing.

Tijdens onze reis langs de bijenresearchcentra en tijdens het congres stuitten we herhaaldelijk op zaken en ideeën, waarvan de toepassing in Nederland ons belangrijk leek. Met name van datgene wat ons van belang leek voor de praktijk van de Nederlandse imkerij willen we hier een tweetal punten vermelden.

In Amerika kan men met het bedrijven van bijen-

teelt een goede boterham verdienen, in Nederland zal de imkerij hoogstens als een welkome bron van neveninkomsten kunnen fungeren.

De Amerikaanse bedrijfswijze en de economische betekenis van de imkerij maken dat er een sterke vraag is naar goede en gelijkvormige bijenvolken, dat wil zeggen naar volken die een grote honingopbrengst weten te leveren, altijd gemakkelijk te behandelen zijn en een voortdurende grote mate van gelijkenis vertonen om de uniformiteit van de benodigde handelingen te garanderen. Een dergelijke honingbij is uitsluitend te verkrijgen via een weldoordacht programma van kruisingen gevolgd door strenge selectie. Met name de ontwikkeling van de kunstmatige inseminatie heeft kunnen leiden tot het samenbrengen van een groot aantal goede eigenschappen, waarna via daarop gespecialiseerde vermeerderingsbedrijven met dit materiaal aan de aanwezige vraag kon worden voldaan. Nagenoeg de gehele Canadese imkerij wordt jaarlijks door deze firma's van nieuw materiaal voorzien, waarbij het van grote betekenis is dat het geleverde van jaar tot jaar dezelfde eigenschappen bezit.

Hoezeer de Amerikaanse bij verbeterd is ten opzichte van onze Nederlandse moge onder andere blijken uit de grote zachtvaardigheid die we overal ontmoetten. Ook wanneer men met grotere gezelschappen op een bijenstand vertoefde ter gelegenheid van een demonstratie was het niet nodig een bijenkap te gebruiken. Eenmaal werden we gewaarschuwd voor de bijzondere agressiviteit van een te openen volk; het gedroeg zich als een lammetje vergeleken met onze eigen bijen. Een dergelijke lankmoedigheid was voor ons een ware openbaring.

Ook in Nederland is er behoefte aan een verbetering van het bijenras. Welke eigenschappen men dan in het bijzonder wenst te versterken hangt af van het doel dat men zich primair stelt: een vergroting van de honingopbrengst, het verminderen van de per volk benodigde arbeidstijd (bijvoorbeeld het tegengaan van zwermduft), het populariseren van de imkerij waartoe vooral het verminderen van de agressiviteit kan leiden, of de bestuivingsactiviteit van de honingbij.

Wat ons echter vooral duidelijk is geworden is wel, dat men dit in ons land nimmer zal bereiken wanneer men de wegen blijft bewandelen die men thans heeft ingeslagen. Dit veredelingswerk is nu geheel in handen van de imkers zelf, van hobbyisten dus, die er slechts een deel van hun tijd aan besteden kunnen, die niet beschikken over voldoende financiële middelen of deze althans niet voor hun hobby beschikbaar willen stellen en ook vaak over onvoldoende kennis van zaken beschikken. Wanneer een op het bevruchtungsstation te Schier-

monnikoog bevruchte koningin de imker in doorsnee op een 20-30 gulden komt, d.w.z. de prijs van een geheel volk, terwijl van de imkerij als zodanig geen belangrijke revenuen te verwachten zijn, dan kan men moeilijk verwachten dat deze imker na strenge keuring van deze koninginnen slechts de besten zal handhaven en als verder teeltmateriaal zal gebruiken. Evenmin kan men verwachten dat deze wijze van koninginnen telen een algemeen gangbare zal worden, want een thuis bevruchte koningin is gratis.

In het Nederlandse systeem zijn de veredeling en de vermeerdering te nauw met elkaar verbonden. Wil men op redelijk korte termijn tot een duidelijke verbetering van de Nederlandse honingbij komen, dan moet dergelijk werk aangevat worden in de overheidssfeer. Alleen door een daartoe gespecialiseerd instituut, door mensen die daaraan hun volle aandacht en tijd kunnen besteden, kan met succes een dergelijke taak worden aangevat. Aangezien een dergelijk instituut nu eenmaal ontbreekt, lijkt het ons twijfelachtig dat we ondanks alle goede bedoelingen van zovelen, ooit zullen geraken tot een werkelijke verbetering van de Nederlandse honingbij.

Tijdens een gesprek met de geneticus Prof. W. E. Kerr (Sao Paulo, Brazilië) werd het Nederlandse veredelingswerk besproken. De laatste jaren wordt door een aantal Nederlandse imkers op Schiermonnikoog een bevruchtungsstation in stand gehouden voor *Apis mellifera carnica*, een ras afkomstig uit Karinthië. Op Ameland is een bevruchtungsstation voor *Apis mellifera caucasica*. Maagdelijke koninginnen worden door de imkers in bevruchtigingsvolkjes naar een van de eilanden gezonden, om aldaar te laten paren met darren van het overeenkomstige ras. De aanpassing van deze vreemde rassen aan ons klimaat lijkt echter grote moeilijkheden op te leveren. Kerr meent, dat deze selectie een verspilling van tijd is. Het in Nederland aanwezige mengelmoes van rassen is immers reeds aangepast aan onze klimaatomstandigheden! Volgens Kerr zouden b.v. via een enquête en een ter zake kundige keuringscommissie de beste volken in Nederland kunnen worden uitgezocht. Hierbij dient vooral gelet te worden op praktische kenmerken. Door middel van een deskundig gebruik van de bevruchtungsstations of kunstmatige inseminatie, kan daarna een vrij snelle selectie van de gewenste eigenschappen plaatsvinden. Hiervoor is een hechte samenwerking van de imkers met ter zake kundige onderzoekers nodig, zonder welke een dergelijk veredelingswerk niet is te realiseren.

Een tweede punt dat wellicht in Nederland een meer algemene aandacht waard is betreft het werk van Mackensen en Nye over het selecteren van bijen voor het bestuiven van een be-

paald gewas, in dit geval lucerne. Over het algemeen wordt lucerne niet graag door bijen bevrolog, zodat een normaal volk slechts 5-10% van zijn stuifmeel van deze plant betreft, ook al staat het opgesteld in een monoculture van dit gewas. Via selectie zijn zij erin geslaagd dit percentage aanzienlijk op te voeren. Men kan dus blijkbaar de bij aanpassen aan de bestuivende taak die men haar wenst te stellen. Soortgelijke experimenten worden nu uitgevoerd ter verbetering van de bestuiving van de Amerikaanse bosbes.

Het spreekt vanzelf, dat een dergelijke selectie ook in Nederland van economisch belang kan worden geacht. De enige economische betekenis van de Nederlandse imkerij is immers gelegen in de bestuiving van land- en tuinbouwgewassen? Niet alleen kan men daarbij denken aan de bestuiving van fruit, waarbij doorgaans een groot deel van de aanwezige bijen zich laat afleiden door de gelijktijdig bloeiende paardebloemen, ook een eigenschap als het bestuiven van gewassen onder glas zou zeer zeker te versterken zijn.

Evenals bij het vorige punt geldt hier, dat dit veredelingswerk slechts mogelijk is met gebruikmaking van kunstmatige inseminatie en dat dit uitsluitend met succes kan worden uitgevoerd wanneer men dit probleem op voldoende royale wijze kan aanpakken. Het spreekt vanzelf dat de praktische mogelijkheden hiertoe in Nederland ten enen male ontbreken.

Ten aanzien van de direct in ons eigen onderzoek toepasbare zaken willen we kort zijn. Allereerst zijn een aantal aspecten daarvan reeds eerder naar voren gekomen. Met een aantal onderzoekers zijn afspraken gemaakt tot nadere samenwerking en tot het gezamenlijk uitvoeren van bepaalde experimenten. We zullen evenwel moeten afwachten in hoeverre dergelijke, in het vuur van het gesprek opgeworpen ideeën levensvatbaar zullen blijken, omdat tenslotte de problemen der communicatie niet verwaarloosbaar zijn. Andere onderzoekers stelden ons materiaal ter hand ten behoeve van onze experimenten, materiaal dat we zelf niet of slechts met veel inspanning zouden hebben weten te verzamelen.

Weer andere onderzoekers informeerden naar de mogelijkheid in Nederland hun sabbatical year door te brengen. Een dergelijke internationale belangstelling kan alleen maar verheugend zijn. Daar er evenwel tussen het Wageningse en het Utrechtse laboratorium, de twee mogelijke plaatsen voor bijenonderzoek, een zeer groot verschil bestaat in aan te bieden accommodatie, hebben we gemeend hen allen aan te moeten raden naar Wageningen te komen, hoezeer we ook in Utrecht graag enkelen van hen zouden hebben ontvangen.

Reglement

Twaalfde Nat. Honingtentoonstelling Drachten 1968

1. De tentoonstelling zal worden gehouden op donderdag 5, vrijdag 6 en zaterdag 7 september 1968 in „De Lawei” te Drachten.

2. Inzending en terugzending

De inzendingen moeten vóór zaterdag 31 augustus franco worden gezonden aan: J. Berghuis, Burgemeester Wuiteweg 80, Drachten.

Ongefrankeerde inzendingen worden geweigerd.

Bij iedere inzending dienen een vrachtbrief en etiketten of labels voor ongefrankeerde terugzending te worden gevoegd. Inzendingen, waaraan deze stukken ontbreken, worden door de organisatoren na afloop der tentoonstelling verdeeld onder de plaatselijke ziekenhuizen en sanatoria.

3. Inleggeld

Voor elke ingezonden flacon en voor elk ingezonden doosje, enz. raathoning moet vóór 15 augustus een inleggeld worden overgeschreven op postrekening 823276 ten name van Bijenhuis te Wageningen. Dit inleggeld bedraagt f 0,15 per flacon, doosje enz.

Raathoning in raampjes kan ook ingezonden worden.

Na ontvangst van de inleggelden worden aan de inzenders de etiketten toegezonden, n.l. één etiket per f 0,15 ontvangen inleggeld.

Inzenders, die door onvoorziene omstandigheden het aantal stuks, waarvoor inleggeld werd betaald, niet kunnen inzenden, ontvangen op verzoek de helft van het te veelbetaalde terug.

4. Flacons, etiketten, enz.

Voor honing in flacons dient gebruik te worden gemaakt van de zgn. Omniaflacon met de bij het Bijenhuis verkrijgbare gele plastic opdrukdeksel met ons verenigings-embleem.

Elke flacon, doosje raathoning, onz. moet voorzien zijn van een nummer zonder naam en adres van de inzender. Na de keuring zal de naam van de inzender bij zijn inzending geplaatst worden.

5. Jury

De jury bestaat uit twee door de Rijksbijenteeltconsulent aan te wijzen keurmeesters en de heer Spaans met als reserve de

heer Groenveld.

6. In de volgende klassen kan worden ingezonden:

1. Vloeibare honing in flacons (minimum 5 flacons);
2. Gekristalliseerde honing in flacons (minimum 5 flacons);
3. Heidehoning in flacons (minimum 5 flacons);
4. Heideraathoning in doosjes, secties of raampjes.

7. Beoordelingsnormen

De enige norm bij de beoordeling door de jury is de vraag in hoeverre de inzending aantrekkelijk is voor de consument. De jury zal daarbij zowel op kwaliteit en zuiverheid van de honing letten als op verpakking en presentatie.

8. Bekroningen

De jury plaatst bij elke inzending een kaart, die vermeldt welke prijs de inzender behaalde :

eerste prijs A	tweede prijs
eerste prijs B	derde prijs
eerste prijs C	

Bij inzendingen, die naar het oordeel van de jury geen prijs verdienen, wordt geen kaart geplaatst. Op het oordeel van de jury bestaat geen beroep.

9. Prijzen

De jury kent de volgende prijzen toe:

1. De ridder van Rappard-wisselprijs;
2. De wisselprijs van het Ministerie van Landbouw;
3. De gouden medaille der vereniging;
4. De zilveren medaille der vereniging;
5. De bronzen medaille der vereniging.

De winnaars van de onder 1 en 2 genoemde prijzen ontvangen als blijvende prijs eveneens de gouden medaille der vereniging.

10. Alleen Nederlandse honing

Er mag alleen in Nederland gewonnen honing worden ingezonden. Honing, die naar het oordeel van de jury kennelijk van buitenlandse herkomst is, wordt van de deelname uitgesloten.

11. Alleen inzendingen van leden

Op de tentoonstelling worden alleen inzendingen van leden der vereniging en haar afdelingen toegelaten.

12. Verdere bepalingen

De inzendingen zijn en blijven geheel voor rekening en risico van de inzenders. Door in te zenden verklaart de inzender zich zonder voorbehoud accoord met de bepalingen van dit reglement en met de in dit reglement niet voorziene beslissingen van organisatoren en jury.

Korte berichten

ONZE IMKERSAGENDA.

27 en 29 juli: 8e Nationale Bijenmarkt te Renkum (zie advertentie).

30 juli: Bijenmarkt te Veenendaal.

7 augustus: Bijen- en Honingmarkt te Epe.

7 september: Imkersdag te Drachten.

21 september: Honing- en Bijenmarkt te Ugchelen.

28 september: ZESTIGSTE Bijen- en Honingmarkt te Eerbeek.

Afdeling Ede

EXCURSIE „GROOTE PEEL”.

Op uitnodiging van de Kringbesturen Roermond en Midden-Limburg van de bond van Bijenhouders van de L.L.T.B., maakten de afdelingen Ede en Renkum een excursie naar de „Groote Peel”.

In Baarlo werd een bezoek gebracht aan de bijenstal van de Gebr. Hutjens een stand van ± 80 volken, een lust voor het oog.

Na een wandeling door het „Leudal”, waar de oude watermolen „St. Ursula” voor ons in werking was gesteld, reden wij door het ontgonnen „Peel” gebied naar het natuurreservaat de „Groote Peel”.

In Meijel was een gezellig samenzijn met de Lim-

burgse imkers, ook hier is gepraat en vooral de fusiekwestie is van alle kanten bekeken.

Laten meer afdelingen op deze wijze contact met het Zuiden zoeken, om elkaar beter te leren kennen, dat zal de samenwerking bevorderen. Wij danken onze Limburgse imkervrienden voor de goede organisatie en de prettige wijze waarop ons deze dag bezorgd werd. Tot 31 augustus in Ede.

Namens de Afdeling Ede

A. R. M. van Rooijen.

8e Nationale Bijenmarkt

annex Tentoonstelling

te RENKUM, terrein Café v. d. Born, Kerkstraat, op zaterdag 27 juli en maandag 29 juli 1968. Geopend van 10.00—18.00 uur.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50, elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 846801 van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Inzendtermijn vóór de 10e van de maand.

TE KOOP: 5 prima bijenvolken in simplexkasten, staande op de dopheide. A. Groeneveld, Hertog van Gelrestraat 16, Rozendaal (Gld.). Tel. 08302-3763.

TE KOOP: 4 goed bevolkte simplexkasten, met honing, en verdere onderdelen. J. H. Tragter, E. 84, Hengelo (Gld.).

AANGEBOEDEN: nieuwe spaarkasten à f 50,— per stuk. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes (Utr.), tel. 02153-6704.

AANGEBOEDEN: Bijenvolken in prijzen van f 5,— tot f 60,—, gebruikte bijenkasten f 17,50. Broed en honing kamerampes 15 cent per stuk, koninginroosters f 1,50, bijenkorven (gebruikt) vanaf f 3,50 tot f 12,50 (nieuw). Necktapol, Nosemack, Fondant, krachtvoedsel en tevens medicijn voor uw bijenvolken f 4,50 per kilogramverpakking. Ned. koolzaadhoning f 2,50 per kg. Ned. lindehoning f 2,20 per kg, boekweithoning (import) f 1,45 per kg, lindehoning (import) f 2,— per kg. Alles in bussen van 25 kg. Voor de verpakking van deze honing leveren wij u de benodigde potten met nieuwe deksels à 10 cent per stuk. Plastic deksels (wit) f 3,50 per honderd stuks enz. enz. Handelsbijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes (Utr.), tel. 02153-6704.

AANGEBOEDEN: natuurzwermen in prijzen vanaf f 10,—. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes (Utr.), tel. 02153-6704.

Het was een goed honingjaar, veel geoogst van onze 300 volken, zodoende kunnen wij U volop leveren tegen zeer geschikte prijzen. Ons bijenpark bestaat reeds 71 jaar; vanaf 1910 (zie het oktobernummer van dat jaar) behalen wij steeds de eerste en ereprijzen met onze honing.

U bent dus verzekerd bij ons het allerbeste te kopen. Klaverhoning f 2,— per kg, Linde f 2,20, Fruit f 2,25, Heide f 4,—. Minimum afname 25 kg. Bij deze honing, flacons met schroefdeksel voor 10 cent. Verzending ook naar België en Duitsland. Uitgebouwde ramen kopen, niets is makkelijker en voordeliger. U bent van alle rompslomp af, zoals kunststraal inzetten enz. Broedramen 90 cent, honingramen 70 cent. Ronde korven, oersterk f 12,—. Schepkorf f 10,—. Broedraampjes 30 cent. Honingraampjes 25 cent. Simplex kasten, compleet met ramen

en rooster, dak met zink, geschilderd groen met witte banden f 27,50. Honingflacons met schroefdeksel, doos van 24 stuks f 4,—. Bijenkap of sluis f 5,—. Voerbak, ir. Mommers, f 10,—. 6-raams kastje met ramen f 9,—. Verkleinblok 2-raams f 2,—. Voerraam voor droge suiker f 1,25, draadrooster f 3,—, zinkrooster f 1,75, Stamphoning, prima voor Uw bijen, beter is er niet, f 1,50 per kg. Min. afname 5 kg. BIJENPARK BRULLEMAN, ZANDPAD 42a, Breukelen, tel. 03462-1303 - giro 377905.

IN MEMORIAM

Op 21 mei overleed ons lid de heer

A. VAN BREUKELEN

Wij zullen hem dankbaar herdenken als een der leden van het eerste uur van onze afdeling.

In zijn gezin, de natuur en de bijenteelt vond hij zijn grootste vreugde.

In 1966 werd hem de gouden eremedaille voor bijenteelt uitgereikt. Hij ruste in vrede.

Afd. Soest & Omstreken.

J. J. van Ravensteijn (secr.)

H. H. IMKERS

Zendt vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband naar . . .

HONINGZEMERIJ

W. van 't Land

Telefoon 2607 Barneveld

U zult zien, wij betalen de hoogste prijs. Desgewenst KUNSTRAAT terug